Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaosto

Aika: 3.10.2025 klo 10.00

Paikka: Valtiovarainvaliokunnan jaostohuone 1 (E 428), Eduskuntatalo (A-sisäänkäynti)

Asia: HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Teema: Momentti 35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät: tilanne ja rahoitus. Myös korjausvelka ja vaihtoehdot sen hoitamiseen.

Luontopalvelujohtaja Henrik Jansson, Metsähallitus

Momentti 35.10.52 (YM)

Metsähallituksen luontopalvelut (jäljempänä Luontopalvelut) kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunnon koskien hallituksen esitystä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026.

Luontopalvelujen saama valtion budjettirahoitus on suurimmaksi osaksi ympäristöministeriön momentilla 35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät. Momentilta rahoitetaan kansallispuistojen, muiden luonnonsuojelualueiden, luonnonsuojeluun varattujen alueiden, erämaa-alueiden ja kulttuuriperintökohteiden hoitoa sekä uhanalaisten eliölajien ja luontotyyppien suojelua. Hallituksen esityksessä vuoden 2026 budjettiin on momentille 35.10.52 esitetty yhteensä 48,2 milj. € (48,4 milj. € vuonna 2025), josta ns. perusrahoituksen osuus on 45,9 milj. € ja kertaluonteisen määrärahan 2,3 milj. € (ARVO-hanke 1,8 milj. € ja palkkausten tarkistukset 0,5 milj. €).

Luontopalvelut on uudistanut toimintaansa rohkeasti ja vaikuttavasti
Sopeuttamistoimet ovat lisänneet kykyä reagoida rahoituksen muutoksiin ilman uusia muutosneuvotteluja, ja samalla on vahvistettu kehittämiskykyämme. Kustannusrakennetta tasapainotetaan edelleen vastaamaan käytettävissä olevaa rahoitusta, jotta jatkuva kehittäminen ja välttämättömät investoinnit voidaan turvata. Digitaalisuus, asiakasarvo ja fiksumpi toimintatapa ovat uudistuksen ytimessä.

Tasapainottaakseen taloutta Luontopalvelut tekee selkeitä valintoja, mistä luovutaan ja mitä kehitetään
Luontopalvelut panostaa ennallistamiseen ja luonnonhoitoon, datan ajantasaisuuteen, digitaalisiin työtapoihin ja yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen. Samalla kiinteistöomaisuudesta ja rakennuskannasta etsitään suurimmat säästöt, kulttuuriperintökohteiden hoito keskitetään aivan kriittisimpiin kohteisiin ja maastopalveluverkostolle luodaan uusi mittakaava samalla kun retkeilyn konsepteja kehitetään. Maastopalveluissa toiminta mitoitetaan uudelleen vastaamaan käytettävissä olevaa rahoitusta. Budjetin on katettava myös retkeilyrakenteiden ja muiden kohteiden korjaustarpeet. Luontopalvelut huolehtii vastuullisesti hallinnassaan olevista kohteista ja kiinteistöistä – emme kasvata korjausvelkaa, vaan pyrimme minimoimaan sen ja tavoittelemme tilannetta, jossa korjausvelka ei pääse kasvamaan hallitsemattomasti. Teemme tietoisia ja harkittuja valintoja; emme tarjoa kaikkea kaikille, vaan keskitymme olennaiseen. Kun päätämme tehdä jotain, teemme sen hyvin.

Haluamme olla suunnannäyttäjä omalla alalla, joka tuottaa tietoa ja ratkaisuja päätöksenteon tueksi – realistisesti mutta uskottavasti, varmistaen paikkamme kansallisena toimijana myös tulevaisuudessa.

Metsähallitus
PL 80 (Opastinsilta 12 C)
FI-00521 Helsinki, Suomi Finland
kirjaamo@metsa.fi

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7

HELMI-elinympäristöohjelma

Helmi-elinympäristöohjelma 2021–2030 toteuttaa osaltaan EU:n ennallistamisasetuksen tulevaa kansallista tavoitetta, hidastaa luontokatoa ja turvaa luonnon tarjoamia elintärkeitä ekosysteemipalveluja. Ohjelman toimenpiteet hidastavat ilmastonmuutosta ja edistävät muutokseen sopeutumista. Lisäksi ohjelman luonnon kantokykyä vahvistavat toimet parantavat Suomen kokonaisturvallisuutta lisäämällä suomalaisten terveyttä ja henkistä kriisinsietokykyä. Nykyisellä rahoituskehyksellä pystytään toteuttamaan vain kolmasosa vuosittaisesta tavoitteesta, jota vuoden 2030 tavoitteet edellyttävät. Luontopalvelut on ehdottanut JTS 2026-2029 -esityksessä 10 milj. € lisärahoitusta Helmi-ohjelman toteutukseen vuodelle 2026.

Digikokonaisuuden kehittäminen

Luontopalvelut on panostanut merkittävästi digitaalisiin palveluihin ja teknologian hyödyntämiseen fyysisen toimintaympäristön rinnalla. Taustalla on hallitusohjelman mukainen yhteiskunnan digitalisaation kehittäminen tuottavuuden lisäämiseksi. Luontopalvelujen asiakkaiden digitaaliset palvelut on uudistettu, jotta ne vastaavat paremmin heidän nykyisiä tarpeitaan. Luontokeskusverkoston muutokset eli luontokeskusrakennuksista luopuminen korostaa saavutettavien ja helppokäyttöisten digitaalisten palvelujen, maastopalvelujen ja valtakunnallisen asiakaspalvelun tärkeyttä. Luontopalvelujen vastuulla on kehittää ympäristöhallinnon yhteistä tietojärjestelmää. Uusi järjestelmä tuo mahdollisuuksia prosessien ja toimintatapojen kehittämiselle sekä datarajapintojen rakentamiselle. Se mahdollistaa tiedon jakamisen eri järjestelmien välillä, mikä luo edellytyksiä ympäristöhallinnon työn ja tuottavuuden tehostamiselle.

Datan hallinta ja jakaminen eri käyttäjille sekä tietoturva korostuvat muun muassa digi- ja datalainsäädännön sekä kyberturvallisuusstrategian toimeenpanon myötä. Datan hallinta ja jakaminen ovat myös edellytys mm. Helmi-ohjelman periaatepäätöksen ennallistamistavoitteiden toteutumiselle. Nopeat muutokset toimintaympäristössä lisäävät yhteiskunnassa painetta reaaliaikaiselle päätöksenteolle, datalähteiden yhdistämiselle, toiminnan ohjaamiselle tiedolla johtamisen lähtökohdista sekä laadukkaalle avoimelle tiedolle. Laadukkaat avoimet aineistot ja tiedon monipuolinen hyödyntäminen edistävät tiedolla johtamista, päätöksentekoa sekä lisäävät toiminnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta yli hallinto- ja toimialarajojen. Luontopalvelut on ehdottanut JTS 2026–2029 -esityksessä 0,7 milj. € lisärahoitusta digikokonaisuuden kehittämiseen vuodelle 2026.

STRAVA - kulttuurihistorialliset kohteet

Metsähallituksen hallinnassa on kansallisesti merkittävää kulttuuriomaisuutta, jonka vaaliminen on Metsähallituksen lakisääteinen tehtävä. STRAVA-työssä (2023) laadittiin selvitys sellaisista valtion omistamista kiinteistöistä, jotka on katsottu kulttuurihistoriallisten arvojen tai kokonaisturvallisuuden kannalta strategisiksi. Näiden kohteiden hoito on erittäin kallista, eivätkä kohteista saatavat tulot eivät kata niiden kustannuksia. Vastuullinen hoito sisältää suunnitelmallisen, suojeluarvoja ylläpitävän restauroinnin aloittamisen kiireellisimmistä korjauksista. Suositut kohteet on tarkoitus pitää nähtävyyskäytössä. Luovutettavien kiinteistöjen uusiksi haltijoiksi on tarkoitus etsiä vastuulliset tahot, joilla on kyky kiinteistöjen suojeluarvojen säilyttämiseen. Luovuttamisen edellytyksenä on riittävä dokumentointi ja ajantasaiset kuntotutkimukset pitkäjänteisen hoidon suunnittelua varten. Luontopalvelut on ehdottanut JTS 2026-2029 -esityksessä 4,75 milj. € lisärahoitusta STRAVAn toteutukseen vuodelle 2026. Esitetty rahoitus turvaa kansallisesti merkittävien monumenttien suojeluarvojen säilymisen ja sen avulla pysäytetään kohteiden vaurioituminen. Tämä suunnitelmallinen toiminta alentaa valtion strategisen kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden korjausvelkaa. Rahoitus parantaa kohteiden kuntoon liittyvää riskienhallintaa ja asiakasturvallisuutta.

Metsähallitus
PL 80 (Opastinsilta 12 C)
FI-00521 Helsinki, Suomi Finland
kirjaamo@metsa.fi

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7